

Antopäivä: 20.1.2020	Voimaantulopäivä: 20.1.2020	Voimassa: toistaiseksi
Lainsäädäntö, johon ohje perustuu: Raideliikennelaki (1302/2018) Laki liikenteen palveluista (320/2017)		
Muutostiedot: Uusi ohje 20.1.2020		

OHJE RAUTATIELIIKENTEEN HARJOITTAJAN VASTUUVAKUUTUKSESTA

Ohjeen tarkoitus

Vastuuvakuutusohjeen tavoitteena on auttaa toimiluvan ja turvallisuustodistuksen hakijoita sekä toimiluvan ja turvallisuustodistuksen myöntävää liikenne- ja viestintävirasto Traficomia arvioimaan vastuuvakuutusten riittävyyttä.

Riittävä vastuuvakuutus on yksi turvallisuustodistuksen ja toimiluvan myöntämisen edellytyksistä. Raideliikennelain (1302/2018) vakuuttamisvelvollisuutta koskevassa 182 §:ssä säädetään vastuuvakuutuksesta seuraavasti:

”Rautatieliikenteen harjoittajalla on oltava voimassa oleva riittävä vastuuvakuutus tai muu sitä vastaava järjestely kalustoyksikön käyttämisestä rataverkolla toiselle aiheutuneen sellaisen vahingon varalle, josta se on lain tai sopimuksen perusteella vastuussa. Vakuutuksen tai muun sitä vastaavan järjestelyn riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus sekä toiminnasta aiheutuvat riskit. Vakuutuksen on oltava voimassa koko sinä aikana, jolloin toimintaa harjoitetaan.”

Rautatieliikenteen harjoittajilla tarkoitetaan rautatieyhtiöitä, museoliikenteen harjoittajia, radan kunnossapitoa harjoittavia yrityksiä, muita yrityksiä, jotka päätoimensa ohella liikennöivät rataverkolla sekä rataverkon haltijoita, jotka liikennöivät rataverkolla. Rautatieyhtiöiden ja muiden rautatieliikenteen harjoittajien vastuuvakuutuksen riittävyys arvioidaan Traficomissa toimilupaa tai turvallisuustodistusta haettaessa. Vastuuvakuuden riittävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon rautatieliikenteen harjoittajan toiminnan luonne ja laajuus sekä toiminnasta aiheutuvat riskit.

Tämä ohje on laadittu vastuuvakuutusten riittävyyden arvioinnin selkeyttämiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi hakemusten käsittelyssä. Ohjeessa esitetään suositukselliset summat rautatieliikenteen harjoittajien vakuutusmääristä. Toimiluvan tai turvallisuustodistuksen hakijan vakuutusmäärän ollessa suosituksen mukainen pidetään vastuuvakuutusta riittävänä. Pienempiä vakuutusmääriä on joissain tapauksissa mahdollista harkinnanvaraisesti hyväksyä. Ehdottomien minimivaatimusten asettamista ei koeta tarpeelliseksi, koska eri rautatieliikenteen harjoittajien toiminnan luonteessa ja laajuudessa on suuria eroja. Taloudellisesti ylivoimaisen suuren vastuuvakuutuksen vaatiminen saattaisi rajoittaa rautatieliikenteen kilpailua.

Vastuuvakuutus

Vastuuvakuutus kattaa vahingot, jotka vakuutuksen ottaja toiminnallaan aiheuttaa ulkopuolisille. Vastuuvakuutuksen kattama riski on siis vakuutuksen ottajan joutuminen korvausvelvolliseksi jollekin toiselle taholle. Rautatieympäristössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tilannetta,

jossa kalustoa suistuu rautatieliikenteen harjoittajan virheen johdosta kiskoilta aiheuttaen vahinkoa radan infrastruktuurille ja mahdollisesti kuljetettavalle tavaralle tai matkustajille. Tällöin rautatieliikenteen harjoittaja on pääsääntöisesti velvollinen korvaamaan infrastruktuurille ja muille aiheutuneen vahingon.

Lähtökohtaisesti vastuuvakuutus korvaa kolmannelle osapuolelle aiheutetun vahingon, josta vakuutettu on korvausvastuussa. Vakuutusehdoissa on kuitenkin rajoituksia, joilla rajataan erilaisia vahinkoja pois vastuuvakuutuksen piiristä. Vakuutusehtoja on mahdollista laajentaa perusturvaa kattavammaxi vakuutusyhtiön kanssa erikseen sopimalla. Kaikkia vahingonkorvausvastuita ei ole mahdollista kattaa vakuutuksella.

Vakuutusmäärä on suurin mahdollinen korvausmäärä, jonka vakuutusyhtiö on vakuutus sopimuksen mukaan velvollinen korvaamaan. Vahingon aiheuttaneen tahon korvausvastuu voi tilanteesta riippuen olla suurempikin. Tavallisesti vastuuvakuutus kattaa vakuutuskautta kohden yhden maksimimääräisen vahingon tai vaihtoehtoisesti useampia pienempiä vahinkoja.

Suosittelvat vakuutusmäärät rautatieliikenteen harjoittajille

Riskien suuruutta ja tarvittavia vakuutusmääriä arvioitaessa lähtökohtana on yleensä suurin mahdollinen vahinko. Rautatieliikenteessä, toimijan koosta riippumatta, tällainen vahinko voisi tyypillisesti olla täyden matkustajajunan suistuminen raiteilta, mikä aiheuttaisi lukuisten henkilöiden kuoleman tai vakavan loukkaantumisen. Tällaisen riskin kattaminen vaatisi kuitenkin erittäin suuren vakuutusmäärän, jota pieniltä toimijoilta olisi kohtuutonta tai jopa mahdotonta vaatia. Niinpä arvioinnissa on lähdetty siltä pohjalta, että tämän tyyppiset vahingot katetaan henkilöliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen vakuutuksesta, ja muiden toimijoiden vahinkoriskiä arvioidaan yksittäisten henkilövahinkojen ja ulkopuolisten omaisuuteen kohdistuvien riskien perusteella.

Henkilöliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen vastuuvakuutusta arvioitaessa on tärkeää, että vakuutusmäärä on riittävä kattamaan vakavastakin onnettomuudesta aiheutuvat korvausvastuut ja että kaikille vahingonkärsijöille pystyttäisiin takaamaan täydet korvaukset. Lisäksi on huomioitava, että vakuutuskauden aikana voi sattua useampia vahinkoja, joten vakuutusmäärää ei voida asettaa ainoastaan yhden suuren vahingon perusteella.

Suuronnettomuudessa suurin osa kustannuksista aiheutuu tyypillisesti henkilövahingoista, joiden suuruutta on tässä arvioitu liikennevakuutuksesta maksettujen korvausten perusteella. Kuolemantapauksessa korvaus muodostuu hautauskuluista ja mahdollisille lapsille ja puolisolle maksettavista eläkkeistä, yhteensä keskimäärin noin 85 000 euroa. Vammautumisen perusteella korvataan hoitokulut, ansionmenetykset, kipu ja särky sekä korvaus pysyvästä haitasta. Korvauksen määrät riippuvat aina invaliditeetin asteesta: 100 % invaliditeetin kustannukset ovat karkeasti arvioiden noin 1,8 miljoonaa euroa/henkilö.

Omaisuusvahinkojen osalta vahingon määrän arvioinnissa lähtökohdaksi on otettu suistumisesta infrastruktuurille aiheutuva vahinko sekä törmäyksestä rakennukselle aiheutuva vahinko, joka vaurioittaa rakennuksen kantavia rakenteita pahasti. Jos kuljetuksiin liittyy vaarallisia aineita (VAK), arvioinnin lähtökohdaksi on otettu räjähdysvahingosta aiheutuvat vauriot, joita voi aiheutua useammallekin rakennukselle. Radan kunnossapitäjien osalta suositeltu vakuutusmäärä perustuu vahinkoriskiin, eli työssä on riskinä ratatyökoneen törmäminen junaan tai muu ratatyökoneen liikennöinnistä aiheutuva vahinko. Radan kunnossapitoa harjoittavilta yrityksiltä vaaditaan vastuuvakuutusta niiden harjoittaman liikennöinnin vuoksi.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vakuutusmäärät, jotka Traficom viranomaiset ovat yhdessä vakuutusasiantuntijoiden kanssa arvioineet kunkin luvanhakijaryhmän kohdalla riittäviksi. Vakuutusmäärät ovat suosituksia, ja tietyissä tapauksissa niistä on mahdollista poiketa.

Rautatieliikenteen harjoittajan toiminnan laajuus / liikennöinnin volyymi voidaan huomioida arvioitaessa vakuutusmäärän riittävyyttä, esimerkiksi tapauksessa, jossa aloittavan toimijan liikennöinti on volyymiltään hyvin pientä.

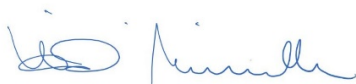
<i>Eri toimijaryhmille suositeltavat vastuuvakuutusten vakuutusmäärät</i>	
Henkilö- ja tavaraliikennettä harjoittava yritys	75 000 000 €
Vain henkilöliikennettä harjoittava yritys	75 000 000 €
Rautateiden tavaraliikennettä harjoittava yritys	
VAK-kuljetuksia	50 000 000 €
Ei VAK-kuljetuksia	20 000 000 €
Vain vaihtotyötä harjoittava rautatieyritys tai rataverkon haltija, jolta vaaditaan turvallisuustodistusta(*)	
VAK-kuljetuksia	6 000 000 €
Ei VAK-kuljetuksia	2 000 000 €
Museoliikenteen harjoittaja	3 000 000 €
Radan kunnossapitoa harjoittava yritys	20 000 000 €

(*) = Rataverkon haltija, joka liikennöi myös muulla kuin hallinnassaan olevalla rataverkolla tai joka liikennöi vain hallinnassaan olevalla rataverkolla, jolla liikennöi myös muita rautatieliikenteen harjoittajia.

Lisätietoa asiasta antaa:

Tarkastaja Antti Kesälahti (puh. 029 534 5014, antti.kesalahti(at)traficom.fi)

Erityisasiantuntija Jari Nieminen (puh. 029 534 6829, jari.nieminen(at)traficom.fi)



Heidi Niemimuukko

Palvelukokonaisuuden päällikkö